

УДК 342.9 (477):355

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2022-44-408>

С. Г. Серьогіна, доктор юридичних наук, професор, Директор НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПРН України
Завідувач кафедри державного будівництва
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID. ID:0000-0002-0107-834X

Ю. Г. Козьміна, студентка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

К. В. Шабельна, студентка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

РОЛЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

***Анотація.** 24 лютого 2022 року Російська Федерація розпочала збройну агресію на території України. З цього моменту законодавчий орган нашої держави — Верховна Рада України — став не тільки головним регулятором вітчизняної законодавчої системи, а й одним із органів державної влади, що відіграє значну роль у забезпеченні обороноздатності та національної безпеки України.*

В статті розглянуто поняття «обороздатність» та «національна безпека». Акцентовано увагу на ухвалених Верховною Радою України за-

конах, які безпосередньо стосуються обороноздатності та національної безпеки. Проаналізовано відмінності роботи ВРУ у мирний та воєнний час з питань організаційних форм роботи, кадрових змін та принципу прозорості.

Ключові слова: воєнний стан, Верховна Рада України, закон, обороноздатність, парламент, повноваження парламенту, національна безпека

Постановка проблеми: З 24 лютого 2022 року життя у країні змінилося у зв'язку з початком повномасштабної війни Російської Федерації проти України. Умови, у яких опинилася наша держава, докорінно змінили першочергові завдання та вектори діяльності всіх органів публічної влади, зумовили потребу у належній організації протидії воєнним загрозам. Особливе завдання у питаннях забезпечення обороноздатності та національної безпеки країни покладалося на Верховну Раду України як єдиного органу законодавчої влади, виразника волі народу з питань суспільного й державного значення.

Актуальність дослідження. Агресія РФ проти нашої держави зумовили перевірку системи національної безпеки та оборони на міцність. Така ситуація обумовила, з одного боку, необхідність вжиття рішучих заходів щодо відсічі агресії, з іншого — продемонструвала необхідність активної законотворчої роботи парламенту в екстремальних умовах. Працюючи в надскладних обставинах повномасштабного вторгнення, Верховна Рада України змогла не тільки швидко адаптуватися до роботи в нових реаліях, а й усунути прогалини та недоліки законодавства в оборонному та безпековому секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні, в умовах введення правового режиму воєнного стану, питання ролі ВРУ щодо забезпечення обороноздатності та національної безпеки нашої країни все більше актуалізується. Дана проблема є предметом наукового пошуку українських вчених — Мельника С. М., Гончаренко Г. А., Александрова В. М., Криштановича М. Ф., Пушака Я. Я., Флейчука М. І., Франчука В. І, Вичалківської Ю. С. та інших.

Мета статті полягає у дослідженні участі парламенту України у забезпеченні обороноздатності та національної безпеки нашої держави.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, в умовах збройної агресії РФ, особливого значення набуває робота органів державної влади у сфері національної безпеки та оборони України. Відповідно до ст. 1 Закону «Про оборону України» обороноздатність визначена як здатність держави до захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту [1]. Національна безпека України за Законом “Про національну безпеку України” – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [2]. Для виконання цих завдань потрібна міцна законодавча база, формування якої здійснює Верховна Рада України. Український парламент відіграє важливу роль у справі національної безпеки та оборони і є важливим елементом громадського та парламентсько – демократичного контролю над системою її функціонування.

Серед основних повноважень Верховної Ради України у сфері національної безпеки і оборони можна виділити наступні: прийняття законів; визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики; здійснення реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору; затвердження Державного бюджету; оголошення за поданням Президента України стану війни і укладення миру, схвалення рішення Президента України про використання Збройних Сил України та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України; призначення за поданням Президента України Міністра оборони України; призначення на посаду та звільнення з посади за поданням Президента України Голови Служби безпеки України; схвалення рішення про надання військової допомоги іншим державам, про направлення підрозділів Збройних Сил України до іншої держави чи про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України; затвердження протягом двох днів з моменту звернення Президента України указів про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію; здійснення парламентського контролю у галузі національної безпеки і оборони [3].

Сьогодні український парламент не тільки забезпечує законодавче врегулювання діяльності всіх складових сектору безпеки і обороним, а й має достатні важелі контролю над оборонною сферою. Верховна Рада України приймає державний бюджет і, таким чином, визначає відповідні військові асигнування. Виконання бюджету парламент контролює побічно, через Рахункову палату, висновки якої за запитами депутатів надходять до Верховної Ради України. Здійснюючи парламентський контроль, Верховна Рада України здійснює створення постійних і тимчасових парламентських комітетів та комісій щодо контролю за оборонними органами і службами розвідки України.

В умовах військового вторгнення в Україну агресора вкрай необхідним стало посилення спроможності захисту Вітчизни. Активно включившись у цей процес, Верховна Рада України прийняла низку законодавчих актів, спрямованих на підвищення обороноздатності держави та суспільства під час відсічі й стримування збройної агресії РФ.

Зокрема, 03.03.2022 було прийнято Закон України про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України № 2114-IX, необхідність якого обумовлено можливістю отримання вогнепальної зброї громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, та виявили намір взяти участь у захисті держави. Особливістю закону є відсутність юридичної відповідальності за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України. Термін «зброя» тлумачиться 4 статтею зазначеного закону як: власна нагородна зброя, спортивна зброя (пістолети, револьвери, гвинтівки, гладкоствольні рушниці), мисливська нарізна, гладкоствольна чи комбінована, а також — бойові припаси до неї [4].

15.03.2022 року парламент України схвалив закон «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії воєнного стану» № 2124-IX, спрямований на забезпечення правового захисту військового командування, військовослужбовців, добровольців Сил терито-

ріальної оборони Збройних Сил України, працівників правоохоронних органів, які відповідно до своїх повноважень беруть участь в обороні України, осіб, визначених Законом України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» шляхом закріплення поняття «бойового імунітету» та закріплення в загальній частині Кримінального кодексу України інституту звільнення від кримінальної відповідальності за втрати особового складу, бойової техніки чи іншого військового майна, наслідки застосування збройної та іншої сили під час відсічі збройної агресії проти України або ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту, виконання інших завдань з оборони України із застосуванням будь-яких видів зброї (озброєння), настання яких з урахуванням розумної обачності неможливо було передбачити при плануванні та виконанні таких дій (завдань) або які охоплюються виправданим ризиком, крім випадків порушення правил ведення війни або застосування збройної сили, визначених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [5].

Враховуючи гостру потребу у терміновому фінансовому забезпеченні захисту територіальної цілісності та суверенітету України, спричиненого російською збройною агресією, 15.03.2022 року був прийнятий закон «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік». Актом передбачено збільшення видатків на армію на 67,6 млрд грн. [6]. Відповідні кошти були спрямовані на закупівлю, модернізацію та ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання.

У зв'язку з необхідністю удосконалення законодавства України у сфері оборони з урахуванням найкращих практик та набутого практичного бойового досвіду в організації відсічі збройній агресії Російської Федерації проти України, що має забезпечити більш ефективне виконання завдань, покладених на національний спротив, Верховна Рада України прийняла за основу та в цілому проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення засад організації та ведення руху опору» (реєстр. № 7180) [7]. Цим актом були відкриті можливості для здійснення Силами спеці-

альних операцій розвідувальних дій на тимчасово окупованих територіях, що має велике значення для успішного планування та виконання упереджувальних заходів в організації рішучої протидії збройній агресії російських окупаційних військ.

Основними новелами цього законопроекту стали: спрощення процедури призначення командирів добровольчих формувань територіальних громад та підвищення оперативності прийняття відповідних управлінських рішень щодо формування військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України й добровольчих формувань територіальних громад; можливість комплектування Збройних Сил України особами рядового, сержантського і старшинського складу, молодшого та старшого офіцерського складу, яким виповнилося 60 років і які виявили бажання служити під час дії воєнного стану – граничний вік перебування їх на військовій службі встановлюється до 65 років; уточнення повноважень Сил спеціальних операцій Збройних Сил України в інтересах організації, підготовки, підтримки та ведення руху опору, а також осіб, залучених до конфіденційного співробітництва з ними; унормування питань щодо забезпечення осередків руху опору зброєю та боєприпасами до неї, належного порядку зберігання і застосування зброї, бойової техніки та спеціальних засобів під час виконання завдань територіальної оборони; наділення Сил спеціальних операцій Збройних Сил України статусом суб'єкта розвідувального співтовариства та наділення їх повноваженнями здійснювати перевірку осіб у зв'язку з призначенням на посади в Силах спеціальних операцій Збройних Сил України або залученням до конфіденційного співробітництва з ними для виконання завдань руху опору, а також перевірки кандидатів на військову службу або на військову службу в резерві у Силах спеціальних операцій Збройних Сил України [7].

Задля встановлення обмеження доступу до виконання окремих функцій, пов'язаних із здійсненням виборів усіх рівнів, а також доступу до військової служби та допуску до державної таємниці для осіб, які співпрацювали з державою-агресором, її окупаційною адміністрацією та/або її збройними чи воєнізованими формуваннями, 03.03.2022 року був схвалений закон

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність)» [8].

Згідно з нормами закону, публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики цим громадянином, зокрема, до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, невизнання поширення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями карається позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років. Була посилена відповідальність за вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України та передбачено позбавлення прав осіб, засуджених за колабораційну діяльність, займати переважну кількість посад в органах, що займаються організацією виборів, нести військову службу. Встановлені додаткові правові підстави для ліквідації політичних партій, громадських, благодійних чи релігійних організацій, професійних спілок та громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону, уповноважені особи яких здійснювали співпрацю з державою-агресором, її окупаційною адміністрацією та/або її збройними чи воєнізованими формуваннями.

На забезпечення національної безпеки (в аспекті її інформаційної складової) також спрямований прийнятий 03.03.2022 року закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора)», згідно з яким друкованим ЗМІ, телебаченню та радіо заборонено виправдовувати, визнавати правомірною та заперечувати збройну агресію РФ проти України, що триває з 2014 року. Зокрема, заборонено представляти російську агресію проти України як «внутрішній конфлікт», «громадянський конфлікт», «громадянська війна», заперечувати тимчасову окупацію

частини української території. Крім того, передбачено застосування до громадських об'єднань та політичних партій, винних у порушенні цих заборон, в якості санкцій — заборони їх діяльності у судовому порядку [9].

Таким чином, в умовах воєнного стану Верховна Рада України як орган законодавчої влади здійснює активну діяльність, спрямовану на формування та вдосконалення законодавчої основи забезпечення національної безпеки та оборони. При цьому український парламент максимально змінив концепцію своєї роботи, підлаштувавши її під нові умови, у яких опинилася наша країна через насильницьке вторгнення РФ.

Питання прозорості його функціонування у період воєнного стану було дещо обмежено через необхідність забезпечення безпеки державної інституції та народних обранців. Зокрема, згідно з Постановою ВРУ «Про деякі питання висвітлення роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» від 6 вересня 2022 року № 2568-ІХ передбачена можливість обмеження здійснення прямих трансляцій відкритих пленарних засідань ВРУ державним підприємством «Парламентський телеканал «Рада» в інтересах національної безпеки та з метою забезпечення заходів безпеки Верховної Ради України. При цьому п. 4 зазначеної Постанови закріплює, що Парламентський телеканал «Рада» повинен забезпечувати створення та трансляції новин й інших інформаційних, інформаційно-аналітичних матеріалів, в тому числі під час трансляції єдиних інформаційних платформ стратегічної комунікації, марафонів загальнодержавного значення, спрямованих на виконання рішень та нормативно-правових актів щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану. На апарат ВРУ покладено важливе завдання щодо забезпечення організації та проведення офіційних виступів, заяв керівництва ВРУ, а також брифінгів народних депутатів в одному з адміністративних будинків, що входять до майнової основи ВРУ [10].

Важливо акцентувати увагу й на форматі засідань ВРУ та її органів. З початку введення воєнного стану в Україні засідання відбуваються у звичайному режимі, але з дотриманням безпечових питань, натомість принциповою зміною є попередні

дискусії на Погоджувальній раді в онлайні, в яких приймає участь керівництво парламенту, фракцій, груп, комітетів. Такі дискусії відбуваються з метою визначення та конкретизації питань, що будуть розглядатись згідно з порядком денним. Засідання комітетів, як правило, так само відбуваються у режимі онлайн.

З першого дня введення воєнного стану парламентарі фактично перейшли в режим роботи за принципом консенсусу — ухвалення критично важливих і визначених на Погоджувальній раді законопроектів з мінімізацією політичних дискусій та обговорень у сесійній залі. Опозиційні фракції у ВРУ заявили про припинення внутрішньополітичної ворожнечі та згуртування парламенту в неформальну «оборонну коаліцію» задля перемоги України. Цитуючи Олену Кондратюк: “Це дуже не простий момент для нас, тому що в парламенті дійсно є і змагальність ідей, і різні політичні сили, погляди на це, ми і демократична країна. Але вже така в нас є домовленість, що ми стараємось зберігати єдність і всі стараємось говорити однією політичною силою України” [11].

Висновки. Конституційна функція щодо оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності й недоторканості в умовах російської військової агресії та фактичного ведення війни, є однією з провідних напрямків діяльності Верховної Ради України. У період воєнного стану парламент здійснив величезний обсяг роботи з метою розвитку та значного покращення стану обороноздатності та національної безпеки України. Для ефективного забезпечення національної безпеки і оборони Української держави важливе значення має підвищення ефективності співпраці всіх рівнів і гілок влади, депутатських груп і фракцій, органів публічної влади і громадських інституцій у значній сфері.

Список використаних джерел:

1. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-ХІІ (зі змінами). Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141.
4. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України: Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX. Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text>
5. Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2124-IX. Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2124-20#Text>
6. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік»: Закон України від 15.03.2022 № 2135-IX. Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-20#Text>
7. Верховна Рада прийняла Закон щодо вдосконалення засад організації та ведення руху опору: Верховна Рада України Офіційний вебпортал парламенту України. — 24.03.2022-URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/220861.html>.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність: Закон України від 03.03.2022 № 2108-IX. Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text>.
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора: Закон України від 03.03.2022 № 2109-IX. Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-20#Text>.
10. Про деякі питання висвітлення роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану: Постанова Верховної Ради України від 6 вересня 2022 року № 2568-IX. Законодавство України: база даних. Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2568-IX#Text>
11. Як працює Верховна Рада під час війни? Інтерв'ю з Оленою Кондратюк. Радіо Свобода. 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F8oWE8tvBkA&t=1s>.
12. Мельник С. М. Тенденції формування організаційно-правових засад функціонування збройних сил України у новітній історії (1991—

- 2021 р. р.). Атуальні проблеми вітчизняної юриспруденції № 2. 2021. С. 8–13.
13. Мельник С. М. Адміністративно-правове регулювання повноважень Верховної Ради України у сфері військового управління. Приватне та публічне право. 2019. № 3. URL: <http://apdp.onua.edu.ua/index.php/apdp/article/view/1824>.
14. Гончаренко Г. А. Компетенція Верховної Ради України в управлінні сектором безпеки: адміністративно-правові аспекти. Актуальні проблеми держави і права. 2022. С. 49–55. URL: <http://apdp.in.ua/v85/7.pdf>.

REFERENCES:

1. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 № 1932-XII (zi zminamy). Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
2. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII. Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Konstytutsiya Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30. st. 141.
4. Pro zabezpechennia uchasti tsyvilnykh osib u zakhysti Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 № 2114-IX. Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text>
5. Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vyznachennia obstavyn, shcho vyklyuchayut kryminalnu protypravnist diian ta zabezpechuyut boiovyi imunitet v umovakh dii voiennoho stanu: Zakon Ukrayiny vid 15.03.2022 № 2124-IX. Zakonodavstvo Ukrayiny: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2124-20#Text>
6. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy „Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2022 rik”: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 № 2135-IX. Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-20#Text>
7. Verkhovna Rada pryiniala Zakon shchodo vdoshkonalennia zasad orhanizatsii ta vedennia rukhu oporu [Elektronnyi resurs]: Verkhovna Rada Ukrainy Ofitsiyniy vebportal parlamentu Ukrainy. – 24.03.2022 – Rezhym dostupu do resursu: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/220861.html>.
8. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo vstanovlennia kryminalnoyi vidpovidalnosti za kolaboratsiinu diialnist: Zakon Ukrayiny vid 03.03.2022 № 2108-IX. Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text>.

9. Pro vnesennia zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy (shchodo zaborony vyhotovlennia ta poshyrennia informatsiynoyi produktsii, spryamovanoi na propahuvannia diy derzhavy-ahresora: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 № 2109-IX. Zakonodavstvo Ukrayiny: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-20#Text>.
10. Pro deiaki pytannia vysvitlennia roboty Verkhovnoyi Rady Ukrainy dev'yatoho sklykannia v umovakh diyi voyennoho stanu: Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrainy vid 6 veresnya 2022 roku № 2568-IX. Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh. Verkhov. Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2568-IX#Text>
11. Yak pratsyuie Verkhovna Rada pid chas viyny? Interv'yu z Olenoyu Kondratyuk [Elektronnyy resurs] // Radio Svoboda. – 2022. – Rezhym dostupu do resursu: <https://www.youtube.com/watch?v=F8oWE8tvBkA&t=1s>.
12. Melnyk S. M. Tendentsii formuvannia orhanizatsiino-pravovykh zasad funktsionuvannia zbroynykh syl Ukrainy u novitniy istorii (1991–2021 r. r.). Aktualni problemy vitchyznyanoyi yurysprudentsiyi № 2. 2021. S. 8–13.
13. Melnyk S. M. Administratyvno-pravove rehulyuvannya povnovazhen Verkhovnoyi Rady Ukrayiny u sferi viyskovoho upravlinnya. Pryvatne ta publichne pravo. 2019. № 3. Rezhym dostupu: <http://apdp.onua.edu.ua/index.php/apdp/article/view/1824>.
14. Honcharenko H. A. Kompetentsiya Verkhovnoyi Rady Ukrayiny v upravlinni sektorom bezpeky: administratyvno-pravovi aspekty. Aktualni problemy derzhavy i prava. 2022. S. 49–55. Rezhym dostupu: <http://apdp.in.ua/v85/7.pdf>.

S. H. Serohina, J. Kozmina, K. Shabelna

The role of the Verkhovna Rada of Ukraine in ensuring the defense capability and national security of Ukraine

Summary. *On February 24, 2022, the Russian Federation launched armed aggression on the territory of our country. From that moment, the only legislative body of our state – the Verkhovna Rada of Ukraine – became not only the main regulator of the legislative system of our country, but also one of the main bodies of state power, which plays a particularly significant role in the defense capability and ensuring the national security of our country.*

The article examines the concepts of “defense capability” and “national security”.

Attention is focused on draft laws passed by the Verkhovna Rada of Ukraine, which directly relate to defense capability and national security. The differences

between the work of the Verkhovna Rada in peacetime and wartime are analyzed in terms of organizational forms of work, personnel changes, and the principle of transparency.

Today, the Ukrainian Parliament not only ensures legislative regulation of all components of the security and defense sectors, but also possesses substantial levers of control over the defense sphere. The Verkhovna Rada of Ukraine adopts the state budget and, thereby, determines the corresponding military allocations. The execution of the budget is overseen indirectly by Parliament through the Accounting Chamber, whose findings are submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine upon the requests of deputies. In exercising parliamentary oversight, the Verkhovna Rada of Ukraine establishes permanent and temporary parliamentary committees and commissions for oversight of defense agencies and intelligence services of Ukraine.

Operating under the exceedingly complex conditions of a full-scale invasion, the Verkhovna Rada of Ukraine has been able to not only rapidly adapt to work under new realities but also to eliminate gaps and shortcomings in the legislation pertaining to the defense and security sectors.

The constitutional function concerning the defense of Ukraine, the protection of its sovereignty, territorial integrity, and inviolability, particularly in the context of Russian military aggression and actual warfare, stands as one of the leading areas of activity for the Verkhovna Rada of Ukraine. During the period of martial law, the parliament has undertaken an extensive volume of work aimed at the development and significant improvement of the state of defense readiness and national security of Ukraine. For the effective provision of national security and defense of the Ukrainian state, enhancing the efficacy of cooperation across all levels and branches of government, parliamentary groups and factions, public authorities, and civil institutions in the aforementioned sphere is of vital importance.

Keywords: martial law, Verkhovna Rada of Ukraine, law, defense capability, parliament, powers of par